

Vas Megyei Kormányhivatal

Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály

Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály

Tárgy: *Transzkavics Bányászati Kft. által a Rátót III.-kavics gasztonyi bányaiüzem környezetvédelmi felülvizsgálati eljárása. Hiánypótlás*

Hív. szám: VA/KTHF-KTO/1144-21/2021.

Irányítás: Nagyné Erős Alexandra, dr. Monostori Veronika

Tisztelt Kormányhivatal!

A VA/KTHF-KTO/1144-21/2021. szám alatti felhívásukra a tényállás tisztázása érdekében az alábbi tájékoztatást adjuk:

1. Referencia területek ismertetése a víztelenítés melletti termelés depressziós hatásának tapasztalatai.

1.1. Külföldi alkalmazás 2001 évtől

Ausztriában a Holler Schotter Werke Gmbh (Eltendorf) Königsdorf-ban található kavicsbányájában hasonló elszenesedett fadarabokat tartalmazó haszonanyag kitermelését végzik hasonló technológiával.

A vízföldtani adottságok az Ausztriában Königsdorf-ban található bányában hasonlóak a Rátóti és Gasztonyi viszonyokhoz.

A védőgátas víztelenítést a Burgenlandi Tartományi Hivatal 5 –W – A2517/30 – 2001. számú határozatában engedélyezte. A technológia bevált, a tapasztalatok kedvezőek.

A Transzkavics Kft. a Königsdrofi bánya működését 2006 február 15-én a Környezetvédelmi Felügyelőség és a Vízügyi Igazgatóság munkatársainak egy helyszíni bejárás keretében mutatta be.

1.2. Hazai alkalmazás 2006-2007 évtől

A kedvező Ausztriai tapasztalatok alapján engedélyezte a Hatóság a Magyarországi alkalmazást a jelenlegi bányatelken belül. A bányaterület Vas megyében Rátót község külterületén, a községtől DNy-ra a Rába folyó bal parti völgyében található, a Rába és a Lahn – patak között. A Hatósági engedély alapján a Rába völgyében a Transzkavics Bányászati Kft. „Rátót III.-kavics” védnevtű bányatelkén 2006-2007-től alkalmazott víztelenítés melletti kavics kitermelést. A módosított

környezetvédelmi engedély kiadására 453-3/7/2006.szám alatt került sor. A vízföldtani környezet az alkalmazott technológia megegyezett a jelenleg javasolttal. A terület első blokkja kitermelésre került. A víztelenítés távolhatását monitoring kutakkal (3db) ellenőrizték. A technológia minden szempontból bevált a víztelenítés során a bánya környezetében lévő mezőgazdasági területen káros hatást nem észleltek. Néhány év után a bányában a termelést piaci-gazdasági okok miatt leállították. A víztelenítés melletti termelés alkalmazására a Rátóti bányüzemben a tervezett Gasztonyi bányüzemtől nyugatra 2 km távolságra került sor. A földtani, vízföldtani körülmények a Rábvölgy Rátóti és Gasztonyi szakaszán nagyon hasonlóak. A vízzáró gát alkalmazásának lehetősége szintén hasonló. Mivel a Transzkavics Bányászati Kft. ezt a technológiát már egyszer sikeresen alkalmazta, rendelkezik tapasztalatokkal a szakszerű alkalmazás területén.

1.3. Hazai alkalmazás 2015. évtől

A Transzkavics Bányászati Kft. Rátóti bányüzemének szomszédságában attól nyugatra a Rába-Termék Plusz Kft.(9931 Ivánc Kossuth u.2.) „Rátót II. (Borbélykert) – kavics” védnevű bányatelkén a "KŐKA-3000" Kft. (9200 Mosonmagyaróvár, Bástya u. 14.) 2015.évtől váltott művelési technológiát. A bányában az elmúlt években és jelenleg is nagy volumenű kitermelést folytat előzetes víztelenítés mellett. A víztelenítést a Vas Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság 36800/4697-12/2019.ált. szám alatt kiadott vízjogi üzemeltetési engedélye alapján végzik. A víztelenítés távolhatását 3db monitoring kúttal folyamatosan ellenőrzik. A technológia minden szempontból bevált a víztelenítés során a bánya környezetében lévő mezőgazdasági területen káros hatást nem észleltek. A termelés jelenleg is ezzel a technológiával, víztelenítés mellett történik. A bánya a kedvező tapasztalatok alapján 2021-ben engedélyt kapott további 20 ha-területen a vízszintsüllyesztés melletti termelési technológia alkalmazására.

2. A vízrekesztő gát

2.1. A vízrekesztő gát kiépítésének technológiája

Először a kb 0,4m vastag humuszos réteget kell eltávolítani a tervezett vízrekesztő gát nyomvonalában először legkevesebb, mintegy 50m hosszú és 40m széles sávon egy kanalas kotrógép segítségével. Ezt követően 50 m-es sávon 40m szélességben a hidraulikus kotrógéppel kitermelésre kerül a 2,0 – 3,0 m vastag iszapos agyag, agyagos iszap meddő anyag a munkaterülettel párhuzamosan deponálva. Ezt a műveletet a gát nyomvonalában előzetesen tetszőleges hosszon el lehet végezni. Majd egy szűkebb területről kb 30m széles sávban a letakarított humuszmentes szakaszon, víz alóli kotrással, amennyiben szükséges részleges vízszint süllyesztés mellett a vízzáró agyagos feküig hidraulikus kotrógéppel kisedésre kerül a kb. 5,0 m-es vastagságú homokos kavics,

amely elszállításra kerül. A vízvezető porózus haszonanyag (homokos kavics) kitermelésével párhuzamosan sor kerül a már korábban kidepózott vízrekesztő iszapos – agyagos fedőréteg árokba töltésére. A 30 m szélességben megnyitott árok esetén lehetőség van a legalább 5,0 – 10,0 m széles ároktalp elérésére. Az így folyamatosan kialakított, majd vízrekesztő meddő anyaggal visszatöltött árok a vízrekesztő gát. Lényeges, hogy a homokos kavics kitermelése után rövid időn belül a meddő anyag betöltésre kerüljön. Először a B1 terület körülzárására kerül sor. A B1 terület körülzárására mind a négy oldalon összesen 960m hosszon kell ezt a műveletet elvégezni. A gátépítést szükség esetén kísérő vízszint süllyesztés rövid idejű és hatása is lokális. Egy időben csak egy blokk körülzárására kerül sor. A B1 terület kimerülését követően hasonló módon a B2 terület körülzárása következik.

2.2. A gáthoz felhasznált meddő anyag vízzáróságának ellenőrzése

A bánya fedőjét iszapos agyag, agyagos iszap alkotja. A szakirodalom alapján az iszapos agyag szivárgási tényezője $10^{-6} - 10^{-8}$ m/s, az agyagos iszap szivárgási tényezője 10^{-8} m/s. (Juhász: Hidrogeológia, Akadémia kiadó 1987) Mivel áthalmazott anyagról van szó a kedvezőtlenebb 10^{-6} m/s értékkel dolgoztam. Javaslom a B1 terület körülzárásakor a kitermelt meddő anyag laboratóriumi talajmechanikai vizsgálatát mind a négy oldalon, tehát összesen négy anyagminta talajmechanikai vizsgálatának elvégzését.

Továbbá javaslom a vízrekesztő gát külső oldalán monitoring kutak létesítését a víztelenítés megkezdése előtt. A víztelenítés első hónapjában kezdetben naponta, majd heti rendszerességgel vízszintet kell mérni minden monitoring kútban és az eredményt naplózni. Amennyiben a vízszintcsökkenés a monitoring kutakban nem jelentős (0,5-1m-en belül van) a vízrekesztő gát megfelelően épült és szerepét betölti. Ezt követően a bánya üzemeltetése során elégséges havonta egy alkalommal ellenőrző mérést végezni.

Székely Edgár

Okl. hidrogeológus mérnök

vezető tervező

VMMK VZ-T 18-0414

3. Optimális szállítási útvonal kijelölése

A kitermelt haszonanyagot nyerges nehéz-tehergépjárművekkel szállítják el. A tehergépjárművek $13 \text{ [m}^3\text{]}$ hasznos terhelésűek. A szállítás a termelési napokon történik. Teljes

kapacitású működéskor (300 000 m³/éves termelésnél) napi ~92 gépkocsifordulóval lehet számolni.

A szállítás településeket elkerülő útvonala: *bánya → Gasztony 011 hrsz.-ú földúton 0,4 km É-ra → Gasztony 05 hrsz.-ú és Rátót 0122 hrsz.-ú földúton 1,22 km Ny-ra → 7461. jelű (Rátót – Rábagyarmat – Csörötnek) országúton 0,12 km D-re → Rátót 076 hrsz.-ú, Vasszentmihály 0132 hrsz.-ú és 0117 hrsz.-ú földúton 3,02 km Ny-ra → 7454. jelű (Vasszentmihály – Felsőszölnök) országúton 1,66 km D-re és Ny-ra → 7453. jelű (Óriszentpéter – Rönök) országúton 2,54 km É-ra → 8. sz főúton 0,85 km K-re → M80 gyorsforgalmi úton Rábafüzes vagy Körment irányába folytatja útját.*

Megjegyezzük, hogy a bánya VA-06/AKF05/1013-20/2018. sz. határozattal kiadott 2025. augusztus 31-ig érvényes környezetvédelmi működési engedélye a szállítás útvonalául a Rátót belterületén átvezető szállítási útvonalat rögzíti.

2021. 11. 9.

Kappel Gizella
okl. bányamérnök
tervező-szakértő